

Determinanten van roken tijdens de zwangerschap

Katrien De Wilde

katrien.dewilde@odisee.be

Vroedvrouw, PhDc, Odisee Campus Waas

INLEIDING

Is roken schadelijk?

CO

Teer

Natural Extract Nicotine

Pure Nicotine

Molecular Formula $C_{10}H_{14}N_2$

Elms Per 8 5-11gdl

The image is a composite graphic. At the top left is a photograph of golden-brown tobacco leaves. To its right is the text 'Natural Extract Nicotine'. Below the leaves is a photograph of a clear glass bottle with a white cap, containing a clear liquid. To the left of the bottle is the chemical structure of nicotine, which consists of a pyridine ring and a pyrrolidine ring connected by a methylene group, with a methyl group attached to the nitrogen of the pyrrolidine ring. Below the chemical structure is the text 'Pure Nicotine' and 'Molecular Formula $C_{10}H_{14}N_2$ '. At the bottom right corner of the graphic is the small text 'Elms Per 8 5-11gdl'.

Nicotine

Is roken schadelijk?

Antivries

Insecticiden

Meststoffen

Explosieven

Zijn er veel rokende zwangere vrouwen?

Prevalentie van roken tijdens de zwangerschap in België?

12,3% tijdens de zwangerschap

22,7% in het jaar voor de zwangerschap

Hoppenbrouwers, e.a., 2011

Welke gevolgen heeft roken?

- LBW
- Preterme geboorte
- SIDS
- Placentaproblematiek
- Luchtwegproblemen
- Miskraam, fertiliteitsproblemen
- Huidveroudering
- Kanker

Wie zijn de rokende zwangeren?

Rokende zwangere vrouwen hebben vaker:

- Een lagere opleiding ($\text{Chi}^2 = 72.149; P \leq 0.001$)
- Een hogere score op de BDI-schaal ($\text{Chi}^2 = 51.65; P \leq 0.001$)
- Een rokende partner ($\text{Chi}^2 = 1.033; P \leq 0.001$)
- Rokende ouders ($\text{Chi}^2 = 16.00; P \leq 0.001$)
- Rokende vrienden ($\text{Chi}^2 = 41.65; P \leq 0.001$)

AANPAK

Aanbevelingen voor de zorg

- **Anamnese:** Neem voldoende tijd om, naast de verloskundige parameters, ook de lifestyle van de (zwangere) vrouw te bevragen.
Doe een **rookanamnese:** wat, hoeveel, wanneer, waarom, met wie, ...
- Overweeg om de mate van **depressie** na te gaan bij (rokende) zwangere vrouwen.
- Indien mogelijk, betrek de **partner**.
- Identificeer die vrouwen die meer gespecialiseerde zorg nodig hebben en bied **rookstopbegeleiding-op-maat** aan.

Campagnes

Aanpak van rookstop

- **Niet-medicamenteus d.m.v. gesprekstechnieken:**
  - Motiverende gespreksvoering
www.motiverentotrookstop.be
  - 5 A's
  - A-A-R
- **Medicamenteus: Nicotinesubstitutie**

Motiverende gespreksvoering

Zelfstudiewebsite

Motiveren tot Rookstop
www.motiverentotrookstop.be

Werken aan belang, vertrouwen en
leren omgaan met weerstand

5 A's

ASK:

Bevragen van het rookgedrag van de vrouw (CO-meting)

ADVISE:

Advies geven om te stoppen met roken

ASSESS:

Vaststellen van intentie om te stoppen

ASSIST:

Helpen om een concreet plan op te stellen voor wie wil stoppen

ARRANGE TO FOLLOW-UP:

Persoonlijk of telefonische opvolging binnen de week na stopdatum

A-A-R

A – A – R – methode:

- **Ask permission:** toestemming vragen om rookgedrag te bespreken
- **Assess readiness:** is er bereidheid tot rookstop?
- **Refer for follow-up:** doorverwijzen naar een tabakoloog

Iedere consultatie (kort) herhalen

Doorverwijzen

Lijst van tabakologen beschikbaar via internet
www.rookvrijezwangerschap.be

Terugbetaling

- Zwangere: 30 euro/consultatie met maximum van 8 consultaties per zwangerschap
- Niet-zwangere: 30 euro voor eerste consult, 20 euro voor de volgende, verspreid over 2 kalenderjaren

Nicotinesubstitutie

- Te overwegen bij hoge dagconsumptie
- Onder supervisie en mits toestemming van arts
- Farmaca in combinatie met counseling
- Liefst intermittente producten (kauwgom, inhaler)
- Bij gebruik van patch (misselijkheid): voorkeur voor 16-urenpleister
  - B.v. Nicorette
- **GEEN** bupropion of varenicline tijdens de zwangerschap

BESLUIT

Besluit

- Een zwangere vrouw kan **stoppen** met roken (10% stopt spontaan)
- **Totale rookstop** laat toe om de risico's voor de GH van de foetus op voldoende wijze te verminderen
- **Vermindering van het aantal sig/dag** volstaat niet, compenseren door intenser te inhaleren en bijgevolg worden meer andere schadelijke stoffen opgenomen

Besluit

- De grootste voordelen zijn vast te stellen bij rookstop in het **begin van de zwangerschap**, maar ook later in de zwangerschap is rookstop nog aan te raden
- Indien de zwangere voldoende **begeleiding** en ondersteuning krijgt hoeft rookstop niet stressvol te zijn
- Er zijn **verschillende begeleidingsmogelijkheden**
- **Doorverwijzing** kan naar een erkende tabakoloog

